

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΥΒ ΜΠΟΝΦΟΥΑ

Μαρία Λιτσαρδάκη

*Ένα ρήμα τώρα μηχανεύομαι· όπως ο διαρρήκτης το
αντικλείδι του/Ένα ρήμα σε -άγω ή -εύω/Κάτι που να σε
σκοτεινιάζει από τη μια πλευρά εωσότου/ Η άλλη σου
φανεί.*

(«Ρήμα το σκοτεινόν», Τα ελεγεία της Οξώπετρας)

Η σχέση του Ελύτη με την πνευματική και καλλιτεχνική ζωή της Γαλλίας αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής και της δημιουργίας του. Γνωστός είναι ο θαυμασμός του για τον Paul Éluard και τον Pierre Reverdy, καθώς και οι στενές σχέσεις που είχε κατά την παραμονή του στη Γαλλία με γάλλους ομοτέχνους του αλλά και καλλιτέχνες όπως ο Picasso και ο Matisse. Η συνάντησή του με τον γαλλικό υπερρεαλισμό, τις ιδέες και τις αρχές του οποίου επανειλημμένα υπερασπίστηκε στα ελληνικά γράμματα¹, διατηρώντας ωστόσο απέναντί του μια στάση αναγνώρισης αλλά και αμφισβήτησης, ήταν καθοριστική για τον Ελύτη, αφού ήταν το ποιητικό περιβάλλον που διακήρυττε με επαναστατικό τρόπο την ανανέωση της ποίησης, την ελευθερία της φαντασίας και του ονείρου, στοιχεία δηλαδή που η ποιητική φύση του Ελύτη αναζητούσε για να πραγματώσει την έκφρασή της².

Την ίδια εποχή, ο κατά δώδεκα χρόνια νεώτερός του γάλλος ποιητής Υβ Μπονφουά έχει τη δική του συνάντηση με τον υπερρεαλισμό, από τον οποίο απομακρύνεται εξίσου γρήγορα, για να διαγράψει μια αυτόνομη διαδρομή στη γαλλική ποίηση, η διάρκεια της οποίας δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί, αλλά που τον έχει ήδη καταξιώσει ως έναν από τους μεγαλύτερους σύγχρονους γάλλους ποιητές. Το αρχικό αυτό σημείο εκκίνησης των δύο μεγάλων δημιουργών δεν είναι σίγουρα το κριτήριο της προσπάθειας που επιχειρείται εδώ να βρεθούν σημεία σύγκλισης της ποιητικής φιλοσοφίας τους. Είναι ωστόσο ενδεικτικό της ανεξαρτησίας της σκέψης τους και του μεγαλείου του έργου τους που, όπως ισχύει για τους εκλεκτούς της ποίησης κάθε εποχής, δεν θα μπορούσε να περιοριστεί στο πλαίσιο ενός κινήματος, ακόμη κι αν πρόκειται για τον υπερρεαλισμό, κοινή καταβολή όλης της σύγχρονης ποιητικής δημιουργίας.